

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет економічний

“_18_”__червня_2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БАРНА СПРАВА І ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОМЕЛЬЄ

Галузь знань: J Транспорт та послуги

Спеціальність J 2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»

Освітня програма «Готельно-ресторанна справа»

Факультет (ННІ) Економічний

Розробники: Сергій НЕІЛЕНКО, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, к.т.н., доц.,

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

«Барна справа і організація роботи сомельє»

Освітня компонента «Барна справа і організація роботи сомельє» є фаховою дисципліною, спрямованою на формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо організації роботи барів різних типів, технології приготування напоїв, культури обслуговування гостей та управління барним господарством у закладах ресторанного господарства. Дисципліна охоплює питання класифікації барів, організації робочого місця бармена, характеристик алкогольних і безалкогольних напоїв, технології змішаних напоїв та коктейлів, сучасних тенденцій барної індустрії, контролю якості продукції та забезпечення безпечності обслуговування. Особлива увага приділяється формуванню професійних компетентностей у сфері сервісу, розвитку комунікативних навичок, дотриманню етичних норм обслуговування гостей та впровадженню інноваційних підходів до організації барного сервісу.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	J 2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»	
Освітня програма	Готельно-ресторанна справа	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4	4
Семестр	8	8
Лекційні заняття	13 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	13 год.	10 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	124 год.	132 год.

Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	
--	--------	--

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: вивчення освітньої компоненти «Барна справа і організація роботи сомельє» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо організації роботи барів та винного сервісу в закладах ресторанного господарства, технології приготування змішаних напоїв і коктейлів, класифікації та характеристик алкогольних і безалкогольних напоїв, основ еногастрономії та культури споживання напоїв. Дисципліна спрямована на оволодіння професійними компетентностями з організації барного обслуговування, роботи сомельє, підбору напоїв до страв, управління асортиментом барної продукції, забезпечення якості сервісу та впровадження сучасних технологій у діяльність закладів ресторанного господарства.

Завдання: вивчення освітньої компоненти є набуття здобувачами вищої освіти знань щодо асортименту, властивостей та особливостей виробництва алкогольних, слабоалкогольних і безалкогольних напоїв, технології приготування коктейлів та барної продукції, принципів організації роботи бару та діяльності сомельє. У процесі навчання здобувачі опановують методи формування винної карти, підбору напоїв до страв, правила подавання та дегустації напоїв, особливості сервісного обслуговування гостей, управління запасами барної продукції, а також сучасні тенденції розвитку барної індустрії та винної культури в закладах гостинності.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Барна справа і організація роботи сомельє»: «Ресторанна справа», «Технологія продукції ресторанного господарства», «Технологія напоїв».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 05. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства

ПРН 08. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами готельних та ресторанних послуг.

ПРН 17. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань при організації ефективних комунікацій зі споживачами та суб'єктами готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 24. Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу в індустрії гостинності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тиж-ні	усьо-го	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи барної справи та організації роботи сомельє														
Тема 1. Організація роботи бару та професійна діяльність бармена і сомельє.	1	8	1	1			6	8						8
Тема 2. Класифікація, асортимент і характеристика алкогольних напоїв	2	18	1	1			16	18	2	2				14
Тема 3. Класифікація, асортимент і характеристика безалкогольних напоїв.	3-4	20	2	2			16	20	2	2				16
Тема 4. Винна культура та основи еногастрономії	5-6	28	2	2			24	28						28
Разом за змістовим модулем 1		74	6	6			62	74	4	4				66
Змістовий модуль 2. Технологія напоїв та організація сервісу														
Тема 5. Технологія приготування змішаних напоїв і коктейлів	7-8	20	2	2			16	20	2	2				16
Тема 6. Формування винної карти та управління асортиментом напоїв	9-10	18	2	2			14	18	2	2				14
Тема 7. Організація подавання, дегустації та оцінювання якості напоїв	11-12	20	2	2			16	20		2				18
Тема 8. Сучасні тенденції розвитку барної індустрії та професії сомельє	13	18	1	1			16	18						18
Разом за змістовим модулем 2		76	7	7			62	76	4	6				66
Усього годин		150	13	13			124	150	8	10				132

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація роботи бару та професійна діяльність бармена і сомельє	1
2	Класифікація, асортимент і характеристика алкогольних напоїв	1
3	Класифікація, асортимент і характеристика безалкогольних напоїв	2
4	Винна культура та основи еногастрономії	2

5	Технологія смузі та моктейлів	2
6	Формування винної карти та управління асортиментом напоїв	2
7	Організація подавання, дегустації та оцінювання якості напоїв	2
8	Сучасні тенденції розвитку барної індустрії та професії сомельє	1
Всього		13

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Організація роботи бару та професійна діяльність бармена і сомельє	1
2	Тема 2. Класифікація, асортимент і характеристика алкогольних напоїв	1
3	Тема 3. Класифікація, асортимент і характеристика безалкогольних напоїв.	2
4	Тема 4. Винна культура та основи еногастрономії	2
5	Тема 5. Технологія приготування змішаних напоїв і коктейлів	2
6	Тема 6. Формування винної карти та управління асортиментом напоїв	2
7	Тема 7. Організація подавання, дегустації та оцінювання якості напоїв	2
8	Сучасні тенденції розвитку барної індустрії та професії сомельє	1
Всього		13

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація роботи бару та професійна діяльність бармена і сомельє	6
2	Класифікація, асортимент і характеристика алкогольних напоїв	16
3	Класифікація, асортимент і характеристика безалкогольних напоїв.	16
4	Винна культура та основи еногастрономії	24
5	Технологія приготування змішаних напоїв і коктейлів	16
6	Формування винної карти та управління асортиментом напоїв	14
7	Організація подавання, дегустації та оцінювання якості напоїв	16
8	Сучасні тенденції розвитку барної індустрії та професії сомельє	16

Всього	124
--------	-----

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати та презентації;
- захист практичних робіт;

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України». Оцінюються наступні види діяльності здобувача освіти:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проєкти;
- реферати;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи барної справи та організації роботи сомельє		
Практична робота 1	ПРН 04, ПРН 08. Знати: організацію роботи бару, функції бармена та сомельє, вимоги до оснащення бару. Вміти: характеризувати структуру бару, розподіляти функціональні обов'язки персоналу, застосовувати професійну термінологію у спілкуванні зі споживачами. (ЗК 05, ЗК 10)	20
Практична робота 2	ПРН 04, ПРН 08. Знати: класифікацію та асортимент алкогольних напоїв, особливості їх виробництва та споживання. Вміти: розпізнавати основні групи	20

	алкогольних напоїв, аналізувати їх асортимент та якісні характеристики. (ЗК 10)	
Практична робота 3	ПРН 04, ПРН 08. Знати: класифікацію безалкогольних напоїв, їх склад та споживчі властивості. Вміти: визначати асортимент безалкогольних напоїв та рекомендувати їх споживачам. (ЗК 05, ЗК 10)	20
Практична робота 4	ПРН 17, ПРН 24. Знати: основи винної культури, принципи поєднання напоїв і страв. Вміти: підбирати гастрономічні поєднання, аргументувати рекомендації щодо вибору вин. (ЗК 10)	20
Самостійна робота до модуля 1	Підготувати презентацію «Сучасний бар та роль сомельє у закладі ресторанного господарства».	10
Модульна контрольна робота 1	Перевірка теоретичних знань і практичних вмінь до тем з модуля 1	10
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Технологія напоїв та організація сервісу		
Практична робота 5	ПРН 08, ПРН 24. Знати: технологію приготування класичних коктейлів. Вміти: розробляти технологічні карти та презентувати авторські коктейлі. (ЗК 05, ЗК 10)	20
Практична робота 6	ПРН 17, ПРН 24. Знати: принципи формування винної карти та управління асортиментом напоїв. Вміти: складати винну карту відповідно до концепції закладу. (ЗК 10)	20
Практична робота 7	ПРН 08, ПРН 17. Знати: правила дегустації та критерії оцінювання якості напоїв. Вміти: проводити органолептичну оцінку напоїв та формулювати професійні висновки. (ЗК 05, ЗК 10)	20
Практична робота 8	ПРН 04, ПРН 24. Знати: сучасні тенденції розвитку барної індустрії та професії сомельє. Вміти: аналізувати інновації ринку та презентувати перспективні напрями розвитку барного бізнесу. (ЗК 10)	20
Самостійна робота до модуля 2	Розробити авторську концепцію бару та сформулювати винну карту до обраного формату закладу.	10

Модульна контрольна робота 2	Перевірка теоретичних знань і практичних вмінь до тем з модуля 2	10
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота (M1 + M2)/2 × 0,7		70
Екзамен	Підсумковий контроль	30
Всього за курс		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)	Оцінка за національною системою
90-100 відмінно	90-100 відмінно
74-89 добре	74-89 добре
60-73 задовільно	60-73 задовільно
0-59 незадовільно	0-59 незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Індивідуальні творчі завдання, презентації, реферативні повідомлення повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу та джерела.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php>)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Сергій Неїленко, Ірина Цирулик. Ефективні способи зберігання вина в закладах ресторанного господарства. Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації: науковий збірник, Нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ : Вид. центр КНУКіМ, Том 7. Випуск 1, 2024. С. 174-185.
2. БАРНА СПРАВА ТА МИСТЕЦТВО БАРИСТА: навч.посіб./ С.В. Майкова, О.Б. Маслійчук, Н.Я. Сусол - Київ: Вид-во «Каравела», 2023 р. – 168 с.
3. Svidlo, K., Bogdan, N., Piddubna, L., Tsymbal, B., & Iliencko, O. (2025). ВИНОГРАДАРСТВО ТА ВИННИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ, МИСТЕЦТВО СОМЕЛЬЄ У ЧАСИ ВІЙНИ. *Food Science and Technology*, 19(3), 14-27. <https://doi.org/10.15673/fst.v19i3.3216>
4. Perez-Puyana, V. M., Romero, A., & Jiménez-Rosado, M. (2025). Novel Food and Beverages: Production and Characterization: 2nd Edition. *Foods*, 14(13), 2349. <https://doi.org/10.3390/foods14132349>
5. Dunning, J., & Zetsche, G. C. (2025). Wine stewards: future professionalism in a rapidly changing hospitality world. *Research in Hospitality Management*, 15(3), 195–199. <https://doi.org/10.1080/22243534.2025.2515940>
6. Rinck, K., & Taylor, D. C. (2025). What role do wine certifications play in the modern restaurant? *Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism*, 24(3), 517–535. <https://doi.org/10.1080/15332845.2025.2484955>
7. Depetris-Chauvin, N., & Meidell, J. E. (2025). Strategic pathways to winery tourism competitiveness: how firm orientations shape digital visibility and visitor satisfaction. *Journal of Foodservice Business Research*, 1–25. <https://doi.org/10.1080/15378020.2025.2585879>
8. Datta, B., Buehler, M. J., Chow, Y., Gligoric, K., Jurafsky, D., Kaplan, D. L., ... & Kuhl, E. (2025). AI for Sustainable Future Foods. *arXiv preprint arXiv:2509.21556*.
9. Al-Kharousi ZS. Highlighting Lactic Acid Bacteria in Beverages: Diversity, Fermentation, Challenges, and Future Perspectives. *Foods*. 2025 Jun 10;14(12):2043. doi: 10.3390/foods14122043. PMID: 40565651; PMCID: PMC12191484.
10. Di Renzo, T., & Reale, A. (2025). Process Optimization and Quality Improvement of Fermented Foods and Beverages. *Foods*, 14(7), 1238. <https://doi.org/10.3390/foods14071238>
11. Soliman, T.N., Badr, A.N., Abu Safe, F.A.A. *et al.* Synergistic antifungal and anti-aflatoxigenic effects of lactic acid bacteria and golden berry in a functional high-protein beverage. *Sci Rep* 15, 43378 (2025). <https://doi.org/10.1038/s41598-025-24160-y>
12. Пушка О.С., Матюшенко Р.В., Цирульнікова В.В., Сильчук Т.А. та інші. Барна справа та організація роботи сомельє: Навчальний посібник. Київ: Інкос, 2021. 434 с.
13. Майкова С.Ю., Маслійчук О.Б., Сусол Н.Я. Основи барної справи та робота сомельє: навч. посіб. Київ: Видавець ФОП Піча Ю.В., 2022. 124 с.

14. Савченко О.А., Грек О. В., Ніколаєнко М. С., Топчій О. А. та ін. Загальні технології харчової промисловості: навч. Посібник. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компринт, 2021. 293 с.
  15. Managing Wine Quality. Volume 1 : Viticulture and Wine Quality. edited by A. G. Reynolds. 2nd Edition. Cambridge : Elsevier Science & Technology, 2022. 805 p.
  16. Pros. J. Herz, G. Conley. Beer Pairing: The Essential Guide from the Pairing. Beverly : Voyageur Press, 2021. 216 p.
  17. Goode J. Wine Science. The Application of Science in wine - from Wine to Glass. Mitchell Beazley, 2021. 224 p.
  18. Пакетт М., Геммек Д. Wine Folly. Усе, що треба знати про вино : практ. путівник по винах. пер. з англ. О. Горби. Львів : Вид-во Старого Лева, 2021. 240 с.
  19. Руденко В.О., Неїленко С.М. Інноваційні технології в барах. *The VII International Scientific and Practical Conference "Information technologies in education, technology and industry "*, February 19-21, 2024, Madrid, Spain. С. 151-154.
  20. Неїленко С. М., Лисенко Ю.С. Інновації у виготовлені продуктів харчування: нановино та наноморозиво. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 23–24 берез., 2022 р. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2022. С. 118-120.
  21. Гуца Є. А., Неїленко С. М. Використання рослинного молока для приготування страв і напоїв в закладах ресторанного господарства. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, фінансів, обліку і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 1 березня 2021 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2021. С. 36-38.
  22. Сфера послуг. Ресторанна справа та кейтеринг : словник. Том 3 / Укладачі Л.М. Гопкало, М.Є. Сердюк, В.М. Бандура, С.І. Мосіюк, С.М. Неїленко – К. : НУБіП України, 2025 – 380 с.
-